

ФедВіМ – ПРАВДА

Газета шкільного дитячого самоврядування ХЗОШ № 70 "ФедВіМ"
("Федерація Вільних Міст")

У цьому випуску:

Гімн мові	1
Говорімо правильно	1
Великі українці До 145- річчя з Дня народження Лесі Українки	2
А чи знаєте Ви, що	2
Цікаві факти про українську мову	3
Вислови про мову видатних людей	3
Експурс в минуле Від ієрогліфа—до книжки. Звідки пішло слово	4
Як викладати думки	4
Українські прислів'я та приказки про мову	5
Книги - морська глибина	6
Наша думка, наша пісня — не вмере, не загине	7
Мова з уст поетів	8
Проби пера	9

Гімн мові

Мово українська, мово моя мила,
Ти уся зі співу весняних дібров;
Ясна – як усмішка, чиста – як сльозина.
Ти моє найбільше щастя і любов.

Рідна мова...
Мелодійна і співуча, бо
ввібрала в себе гомін
дібров і луків, полів і
лісів, духмяний, п'яний
запах рідної землі.
У народу немає більшого
скарбу, ніж його мова.
Бо саме мова – це
характер народу, його
пам'ять, історія і
духовна могутність. Ще
змалечку в словах рідної
мови людина відкриває
для себе великий і чарівний
світ життя.

супроводжує наші найдорожчі спогади.

Рідне слово – найкраще, бо саме воно

Рідна мова – невід'ємна частина нашого існування. Нею ми передаємо свої найпотаємніші почуття й переживання...

Українська мова – це барвиста, запашна, нев'януча квітка, яка вічно квітне, долаючи час, кидаючи барвисту стрічку з давнини у майбутнє. Вона виткана і червоною калиною, і синім барвінком, і вишневим цвітом, і запашною рутою-м'ятою.

Тож давайте оберегатися, плекати та звеличувати українську мову, бо вона, як сказав великий український вчений, мовознавець Іван Огієнко, – душа кожної національності, її святощі, її найцінніший скарб. Любіть, поважайте та вдосконалюйте нашу мову, адже мова, як і Україна, у нашому серці, і починається вона з кожного з нас.

Рогожина Анастасія,
учениця 9-Б класу

Говорімо правильно

Українська мова має безліч особливостей, і те, яке слово не просто доречніше, а правильно вибране, формує мовну культуру спілкування. Адже неправильно вживане слово може не тільки виставити мовця невігласом, а й повністю змінити значення сказаного.

Спостереження засвідчують велику кількість помилок, що сприймаються нами чомусь як літературна норма. Наприклад досить часто вживають приказку: "На тобі, боже, що мені не гоже", - і не підозрюють, що тут є помилка, оскільки не замислюються над змістом самого вислову. Річ у тім, що правильна форма цієї приказки - "на тобі, небоже, що

мені не гоже".

Із суржика прийшов у нашу мову прикметник "любий", як російський аналог слова "любой". Такої лексеми в українській літературній мові немає. Тим часом за лексичними нормами української мови можна вжити слова "будь-яка", "будь-хто", "всякий", "кожний".

Часто чуємо, як без врахування орфоепічних норм неправильно вимовляються слова "радишся", "дивишся" з акцентуванням на -шся, коли ж ми замість фонем "ш" у закінченні підставимо "с", ці слова звучатимуть милозвучніше. Теж саме у словах "зважає", "поріжся", тут ми замінюємо у вимові "ж" на пом'якшене "з", і ці слова звучать легше.

Луценко Вікторія,
учениця 7-А класу

Великі українці До 145-річчя з Дня народження Лесі Українки

О Лесю! Українко без догани!
Софія Мамільо

Лариса Петрівна Косач, Леся Українка - окраса і гордість української нації. Волинська Мавка українського мистецтва слова. Класик української, всеслов'янської, європейської та світової літератури, геніальна поетеса і драматург, талановитий прозаїк і перекладач, учений-літературознавець і фольклорист-етнограф, публіцист, педагог, видавець, журналіст, поліглот, громадський діяч.

Росла й виховувалась Леся в середовищі демократично настроєної української інтелігенції: дід Лесин був декабристом, тітки пов'язані

з народовольцями, дядько її – Михайло Драгоманов змушений був жити в еміграції, друзями родини були такі люди, як М.Лисенко, М.Старицький. Добрим словом годяться згадати турботливого батька Лесі – Петра Антоновича Косача, її матір – відому письменницю Олену Пчілку, уважну виховательку й невтомну громадську діячку, чий риси характеру, вольова вдача передалися і її геніальній дочці.

У родині були в пошані пісні, казки, легенди, знання історії рідного краю. Перший літературний твір Лесі, вірш «Надія», був написаний, коли Лесі йшов лише 9 рік. А на 13-му вона вже була авторкою перших публікацій, що з'явилися у Львівському часописі «Зоря» – прекрасних поезій «Конвалія», «Сафо». Цього ж року, правда не без допомоги матері, юна літераторка (ще дитина) береться за переклад Гомерової «Іліади», а також творів Гоголя та Овідія.

Батьки і діти жили в різних містах і селах: Новоград-Волинську, Луцьку, Колодяжному. Всі любили звичаї і традиції свого народу, а Леся особливо захоплювалась Водохрещем. На річці

**Ні! Я жива!
Я буду вічно жити!
Я в серці маю те,
що не вмирає!**

Леся Українка

Стир дівчинка простудила ніжки і з того часу вела «тридцятилітню війну» із хворобою. Довелось перетерпіти операцію лівої руки і сказати: «Прощай, музико!»

Я на гору круту крем'яную
Так! Я буду крізь сльози сміятись,
Серед лиха співати пісні,
Без надії таки сподіватись.
Буду жити! Геть ,думи сумні!

Лесина мама, як щира українська патріотка, негативно ставилася до казенної, до того ж російськомовної шкільної науки і відтягувала вступ до гімназії. Лесина «гімназія» була вдома. У Лесі Українки був товариш Сергій Мержинський, якого вона кохала. Він довго хворів і в Мінську на руках Лесі помер. І наче крик душі, наче жальливий болісний стогін звучить її поезія «Твої листи завади пахнуть зів'ялими трояндами...». Від часу Шевченкового «Поховайте та вставайте, кайдани порвіте ...», Українка не чула такого всильного, гарячого і поетичного слова, як з уст сеї хорої, слабосилої дівчини», - писав І.Франко.

Ти себе Українкою звала, і чи краще знайти ім'я? Тій, що радісно в муках сіяла. Як Вітчизна велика твоя! (М.Рильський)

Леся Українка – це наша душа, наша совість, наша гордість. Вона була великим Будівничим нашого національного духу. Вся сукупність її творів – це образ ідеальної землі, земного раю, що зветься «Україною». З'явився цей образ – і цілі маси людей збагнули, що вони не просто обивателі, а українці, що це звання їх зобов'язує, що їм є за що боротись і видавати життя.

Супрунова Валерія,
учениця 9-А

А чи знаєте Ви, що...

... Все життя Лесі Українки було боротьбою з хворобою. Перші ознаки сухот з'явилися у Лесі в 11-12 років – цією хворобою була уражена в неї рука. Наприкінці 80-х – на початку 90-х років хвороба ослабла, але в середині 90-х перекинулася на ногу. 1897 року дівчині роблять операцію в Берліні, але 1901 року, після того, як Леся Українка доглядала хворого С.Мержинського, вона захворіла на сухоти легень. Відтоді поетеса жила в санаторіях: в Карпатах, в Сан-Ремо, дві зими на Кавказі. Потім – Ялта, Кутаїсі, знову Берлін. Писала Леся в гарячковім натхненні, бо поспішала висловити все, що було на серці.

Леся Українка вільно розмовляла українською, російською, польською, болгарською, німецькою, французькою та італійською мовами, добре знала латинь, перекладала з давньогрецької, німецької, англійської, французької, італійської та польської мов, хоч і не вчилася в школі. Її навчала мати (Олена Пчілка) і приватні вчителі.

На честь Лесі Українки названий астероїд «2616 Леся» (2616 Lesya), який відкрили 28 серпня 1970 року

У родині Лесю Українку називали по-різному: Лариса, Леся, Зєя, Мишолосія. Ім'я Зєя, або Зейчок, походить від назви сорту кукурудзи «зєя японіка» (тонка, як стеблина), так її називала мама. Ім'я

Дитячі роки

Дитячі роки Лесі пройшли в містечку Заручині, поблизу села Колодязне. В юнацькі роки зворотно на перебірку, вона боролась з усім життям. Хвороба...

Життя Лесі Українки

Леся Українка пошла у навчання в містечку Заручині, а потім в Київський університет. Вона була першою жінкою, яка отримала диплом з правами в Україні.

Лесі Українці

Леся Українка народилася 1871 року в селі Заручині поблизу Колодязня. Вона була першою жінкою, яка отримала диплом з правами в Україні.

Пам'

Пам'ятник Лесі Українці в Торонто, Канада

Леся Українка (1871-1913)

Мишолосія ділилось навіпіл – так називали Лесю і її брата Михайла, з яким письменниця дружила.

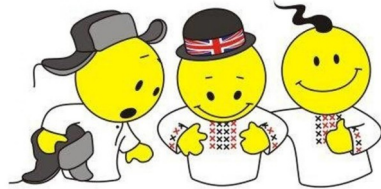
Садина Косачів розташовувалась на окраїні села, де були найкращі землі. У розпорядженні родини було 500 гектарів землі, включно з лісами, ріллею та чотирма гектарами саду. Аби тримати в порядку садибу, родина Лесі Українки мала найманих робітників. На території колишніх володінь розташовується Лесин кадуб – джерело й криниця. Колись на місці джерела росла прадавня верба, змальована в «Лісовій пісні». Кажуть, що на території колишньої садиби Косачів захований косачівський скарб.

... Найбільше мов серед українців знав Агатангел Кримський – український вчений, письменник, перекладач. Коли його запитували, скільки мов він знає, відповідав: «Мабуть, із шістдесят, а то й більше!» У дитячі роки він досконало вивчив німецьку, французьку та англійську мови. В юнацькі добре оволодів грецькою, турецькою, італійською, давньоєврейською, санскритом. Мови він вивчав до кінця життя, став ученим-орієнталістом світового рівня, спеціалістом з арабістики, тюркології та іраністики і лишив після себе понад тисячу наукових праць. Він перший доніс до українського читача безпосередньо з оригіналів східну поезію, зробив переклад цілої її антології IX-XV ст.

Косарева Дар'я,
учениця 7-А класу

Цікаві факти про українську мову

1. Найдавніша згадка про українську мову датується 858 роком, а вперше українська мова було прирівняна до рівня літературної мови в кінці XVIII століття після виходу у 1798 році першого видання "Енеїди", автором якої є Іван Котляревський. Саме його і вважають засновником нової української літературної мови.
2. Українська мова є однією з найпоширеніших мов в світі і за кількістю носіїв займає 26-те місце. Також вона є другою за поширеністю серед мов слов'янського походження після російської мови. На території України більше 32 мільйонів осіб спілкуються українською мовою. Ще близько 4,2 млн. українців проживають в Російській Федерації і також знають українську мову.
3. Цікавим фактом про українську мову є те, вона входить до трійки найкрасивіших мов в світі. На мовних конкурсах в Італії на Франції її визнавали другою за мелодійністю мовою світу.
4. Найбільш вживаною літерою в українському алфавіті є літера "п". Також на цю літеру починається найбільша кількість слів. Тоді ж як найрідше вживаною літерою українського алфавіту є "ф". В українській мові слова, які почи-

Українською Прикольніше!

нається з цієї літери, в більшості випадків запозичені з інших мов.

5. Найдовшим словом в українській мові є назва одного з пестицидів "дихлордифенілтрихлорметилметан". У ній міститься тридцять літер.
6. Найдовша аббревіатура в українській мові - ЦНДІТЕДМП, яка розшифровується як Центральний науково-дослідний інститут інформації і техніко-економічних досліджень з матеріально-технічного постачання. Вона складається з дев'ять літер.
7. Найбільшу кількість синонімів має слово "бити". Згідно з "Коротким словником синонімів української мови" їх нараховується 45.
8. Декілька фактів про паліндроми (слово, словосполучення чи фраза, які можливо читати як зліва направо, так і справа наліво, при цьому звучання й значення не змінюються). В українській мові є лише два семибуквених паліндромів: "ротатор" і "гартрат". А до найдовших фраз паліндромів належать "Я несу гусеня" та "Аргентина манить негра". В останньому випадку не враховується буква "ь". Такі дрібні порушення дзеркальності допускаються, адже складання композицій — справа непросте.

Зайва Тетяна,
Учениця 11-А класу

Вислови про мову видатних людей

Кривуля маргарита,
учениця 11-А класу

Бринить-співає наша мова, чарує,
тішить і п'янить...
Олександр Олесь

Найбільше і найдорожче добро в
кожного народу—це його мова.

П.Мирний

Мова - це не просто спосіб спілкування, а щось більш значуще. Мова - це всі глибинні пласти духовного життя народу, його історична пам'ять, найцінніше надбання віків, мова - це ще й музика, мелодика, фарби, буття, сучасна, художня, інтелектуальна і мисленнє-

ва діяльність народу.

Олесь Гончар

Дивуєшся дорожчій мові нашої: в ній що не звук, то подарунок,

все крупно, зернисто, як самі перла.

М. Гоголь

Ну що б, здавалося, слова...

Слова та голос — більш нічого.

А серце б'ється — ожива,

Як їх почує!

Т. Шевченко

Слово — то мудрості промінь,

слово — то думка людська.

Олена Пчілка

Нації вмирають не від інфаркту. Спочатку їм відбирає мову.

Л. Костенко

Яке прекрасне рідне слово!

Воно — не світ, а всі світи.

В. Сосюра

Мова - духовне багатство народу.

Василь Сухомлинський

Мова – це наша національна ознака, в мові наша культура, ступінь нашої свідомості.

І.Огієнко

А мова й історія – це ж єдине ціле, один кровообіг, тож і відроджувати їх маємо водночас. Маємо відродити в наших сучасних українцях і українках генетичну пам'ять, почуття гордості, маємо і до збайдужілих душ торкнутися, запашистим Євштанзіллям рідного слова!

О.Гончар

Як парость виноградної лози

Плекайте мову, Пильно й ненастанно

Політь бур'ян. Чистіша від сльози

Вона хай буде. Вірно і слухнянно.

Нехай вона щоразу служить вам,

Хоч і живе своїм живим життям.

М.Рильський

Гудзенко Катерина, учениця 9-А класу

ЕКСКУРС У МИНУЛЕ

Від ієрогліфа — до книжки.

Звідки пішло слово?

До створення мови людство йшло довгі роки. А починалось все з невиразного звуку, більш виразної міміки та жесту, якими, до речі, ми користуємося й нині.

Щодо писемності, то тут найкоротший шлях лежав через малюнок.

Піктограма

Піктограма — складний малюнок чи серія малюнків, що не ілюструють розповідь про певну подію, а самі переповідають у малюнках зміст цієї події. Слово піктограма походить від латинського «пікто» малюю і грецького «графо» — пишу. Піктографію, або малюнкове письмо, вважають первинною формою писемності. Наскельні малюнки, писаниці або петрогліфи були прямими попередниками майбутньої писемності.

Символічне, або предметне, письмо

Єгипетська писемність виникла десь у глибини IV тисячоліття до нашої ери і спочатку була піктографічною, тобто малюнковою. Малюнок служив для зображення цілого повідомлення, а символ — лише для одного слова. Символічна писемність набула широкого вжитку у давніх шумерів, асирійців та вавилонян. Вона зображувалася у вигляді клинопису. Згодом ці знаки були перенесені до письма інших народів. А найвідомішою із символічних писемностей є китайська ієрогліфіка, яка збереглася і до сьогодні, пройшовши довгу низку змін.

Давньоєгипетське письмо

Чимало пригод зазнала давньоєгипетська писемність. Важко повірити, але аж до XIX століття єгипетські тексти не були розшифровані. Єгиптологи ніяк не могли зрозуміти, як треба читати той чи інший ієрогліф, зображений у формі малюнка.

Ієрогліф — так називали єгипетські знаки греки.

Першим це зробив геніальний французький вчений Ж. Ф. Шампольон, який володів, до речі, дванадцятьма мовами Заходу і Сходу.

Алфавіт

Створення першого алфавіту — подія величезного значення. Перший алфавіт, який вражає своєю простотою, створили фінікійці в II тисячолітті до нашої ери. Вони скористалися для письма єгипетськими ієрогліфами, але взяли лише ті, що означали окремі склади, а потім вже створили нові знаки на зразок єгипетських. Письмо їх було складовим. Алфавіт налічував 22 писемні знаки, які передавали тільки приголосні; писали справа наліво.

Грецький алфавіт

Справжній — не складовий, а буквений алфавіт, у якому є знаки і для голосних, і для приголосних, з'явився вперше у давніх греків. Вони запозичили писемність у фінікійців, але вигадали свої знаки для голосних, яких у фінікійців не було. Грецький алфавіт виявився таким простим, зрозумілим та зручним, що ним скористалися інші народи Середземномор'я.

Найдавніші грецькі написи викарбовували на камені, як колись єгипетські ієрогліфи; їх було видно здала. Літери були великі, чіткі, прямолінійно кутастої форми, писали їх окремо одна від одної. Це письмо назвали капітальним.

Латинський алфавіт

Слово алфавіт походить від назв перших грецьких букв А — альфа та бета (βίτα) — абетка — це сукупність усіх графічних знаків — літер чи складових якої-небудь системи письма, розміщених у традиційно усталеному для кожної мови порядку.

Інки, народ, який живе на території Перу, винайшли так зване вузликове письмо (кіпу). Дослівний переклад цього слова — зав'язувати вузлики. Кіпу мало такий вигляд: до грубої мотузки чи до цівка чіпляли кольорові шнури та нитки різної товщини. На них в'язали вузлики прості, подвійні тощо. Від кольору, довжини шнура або кількості вузликів на кожному шнурі залежали значення, зміст зробленого в такий спосіб запису. Залежно від забарвлення ниток та порядку, в якому були зав'язано вузлики, індіанці встановлювали (читали), про що саме йдеться. Жовта барва означала золото, біла — срібло, червона — воїна, зелена — маїс.

Слов'янський алфавіт

Дещо по іншому склалася доля слов'янської писемності, її алфавіт створили слов'янські просвітителі — брати Кирило і Мефодій. Це сталося майже 1153 років тому, у 863 році. Цей алфавіт зветься кирилицею. На той час у кирилиці було 43 літери.

Український алфавіт

В українській мові історія правописів має свою специфіку. Вже в XVII столітті намагалися пристосувати правопис до вимови, але вперше це зробив І. Котляревський. Над удосконаленням українського правопису працювали І. Павловський, автор «Української граматики», І. Максимович, Г. Квітка-Основ'яненко.

Намагаючись увести єдину правописну форму, український письменник та публіцист Пантелеймон Куліш реформував український правопис, наблизивши його до вимови, ввів єдине «и» та «і», останньою літерою позначав і йотоване «в», а «є» — знаком «є». Звався цей правопис «кулішівка». Пізніше з'явилися здвоєні співзвуччя: суддя, весілля, нічю.

Домарева Надія, учениця 11-А класу

ЯК ВИКЛАДАТИ ДУМКИ

... Мабуть, немає такої людини, яка сумнівалася б у тому, що окрім вміння щось робити, важливо вміти подати себе.

Інструкція

Вступаєте в діалог, ретельно вивчивши тему. Викладачі часом ставлять "незадовільно" учням, які надто мудро викладають предмет. Начебто вони говорять багато розумних слів, але досвідчені вчителі бачать, коли людина не дуже розуміє, про що говорить. Якщо ви хочете красиво викласти свою геніальну думку, потрудіться в деталях продумати всі її нюанси.

Викладайте простою мовою. Спробуйте перенести спрощений виклад теми в діалог з тими, хто в ній зацікавлений.

Складіть план бесіди. Навіть якщо ви прекрасно пишете або говорите з чистого аркуша, структурування мови допомагає зробити її більш зрозумілою для інших. Не полініуйтеся скласти тези своєї доповіді, і вас зрозуміють набагато краще, ніж якщо ви вирішите імпровізувати. Використовуйте барвисті приклади і метафори. Використання метафори - сильна сторона будь-якого оратора. Повчіться цього і ви. Якщо вам складно придумувати помітні і яскраві приклади, вивчіть збірники притч, казок та афоризмів. Беріть широко відомі образи і розміщуйте в вашу ситуацію. Це допоможе донести до людей практичну цінність ваших міркувань.

Іванова Кіра, учениця 6-А класу

Українські прислів'я та приказки про мову

До перлин українського фольклору належать прислів'я та приказки — короткі влучні вислови, що в художній формі змальовують різні явища життя. Вони є узагальненою пам'яттю народу, висновками з життєвого досвіду. Прислів'я та приказки збагачують мову, роблять її образнішою, яскравішою.

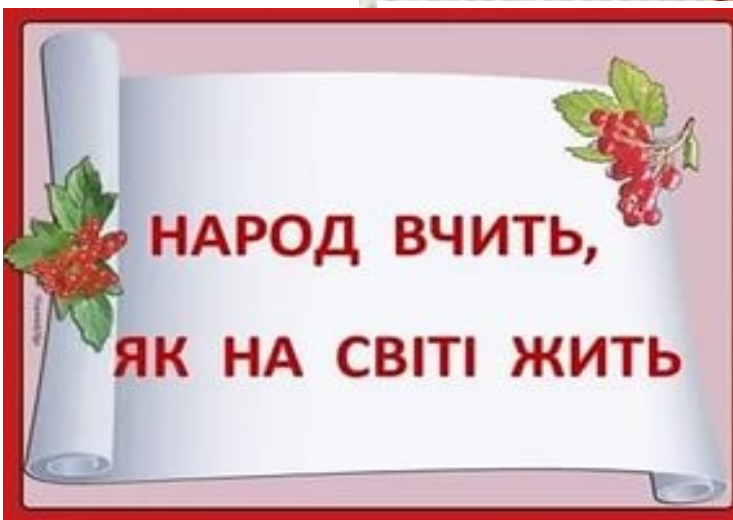
Приказки та прислів'я називають ще приповідками, найдавніша їх назва — притчі. Різкої межі між прислів'ями та приказками не існує, тому їх розглядають як один жанр. Різниця між ними полягає хіба в тому, що приказки будуються як одночленні речення, а прислів'я більш розгорнуті.

На основі спостережень над природою виробився досить стрункий народний календар, складений з прислів'їв та приказок. За давнім звичаєм за орієнтири бралися церковні свята: «Прийшов Петро — вирвав листок; прийшов Ілля — вирвав і два; прийшов спас — бери рукавиці про запас; прийшла пречиста — на дереві чисто; прийшла покрова — на дереві голо».

Уміння поставитися з гумором та іронією до своїх труднощів і злигоднів є ознакою оптимізму і морального здоров'я народу. Український народний гумор прийнято вважати м'яким, добродушним.

Та коли треба, щоб слово стало зброєю, народ вдається до гострої сатири і сарказму: «Купить собі, люди, пана, щоби вас бив!»; «Усе пани та пани, а хто ж буде свині пасти?»; «Батько мій був середній хазяїн: торби по боках, а сам посередині».

Знаючи цінну влучному народному слову, письменники з давніх часів і до сьогодні охоче користуються народними скарбами. Народ скаже, як зав'яже.

слово — ніколи.

дотримує.

Слово до слова - зложиться мова.

Хто мови своєї цурається, хай сам себе стидається. Птицю пізнати по пір'ю, а людину по мові.

Давши слово — держись, не давши — кріпись.

Добре слово варт завдатку.

Слово — не горобець, вилетить — не піймаєш.

Добрим словом мур проб'єш, а лихим і в двері не ввійдеш.

Рана загоїться, зле

Від теплого слова і лід розмерзає.

Гостре словечко коле сердечко.

Слово — не стріла, а глибше ранить.

М'які слова і камінь крушать.

Вода все сполосче, а злого слова — ні.

Вола в'яжуть мотуззям, а людину словом.

Більше діла — менше слів

І від солодких слів буває гірко.

Не говори, що знаєш, але знай, що говориш.

Краще переконувати словами, як кулаками.

Не кидай словами, як пес хвостом.

Не так то він діє, як тим словом сіє.

Обіцянка — цяцянка, а дурневі радість.

Їж борщ з грибами і держи язик за зубами.

На чужий роток не накинеш платок.

Дурний язик голові не приятель.

Удар забувається, а слово пам'ятається.

Умій сказати, умій і змовчати.

Хто багато обіцяє, той рідко слова

Хто мовчить, той двох навчить.

Шабля ранить голову, а слово — душу.

Щире слово, добре діло душу й серце обігріло.

Хохлова Анастасія,
учениця 9-Б класу
(авторський малюнок)
Фото Герус Наталії,
учениці 8-В класу

Книги – морська глибина

Кажуть, що існує три види подарунків: «Хороший подарунок, поганий і книга». У цьому є здоровий глузд. Адже книгу не можна назвати поганим подарунком, бо в ній міститься дуже багато цікавого

та корисного. Навіть якщо людина зовсім не любить читати – книга все одно не буде поганим подарунком.

Ще з давніх-давен люди поважали знання. Але коло тих, хто ними володів, було дуже вузьке. Це було викликано тим, що всі знання передавалися з уст в уста. Тому необхідність появи писемності була надзвичайно великою. Спочатку писали на шкірі, потім на пергаменті і врешті-решт на папері. Кожну книгу берегли, як зіницю ока, і передавали з покоління в покоління. Та час робив свою справу, і людям доводилося переписувати всю книгу заново. Цим займалися жерці та монахи.

Пройшли роки, нині існують друкарні з друкарськими станками, а тиражі налічують вже не десяток книг, а десятки тисяч або сотні тисяч. І люди вже не так клопітливо відносяться до книг. Але книги стали невід'ємною частиною нашого життя. Саме завдяки книгам ми вчимося, пізнаємо ті частини світу, в яких нам не доводилося бувати. І на скільки б начитана людина не була, та завжди, читаючи книгу, ти для себе знаходиш щось нове, щось цікаве. Іноді навіть, читаючи книгу вдруге чи втретє, можна зрозуміти ще щось корисне. Це підтверджують слова Івана Франка:

Книги – морська глибина:
Хто в них пірне аж до дна,
То, хоч і труду мав досить,

Яке прекрасне рідне слово!

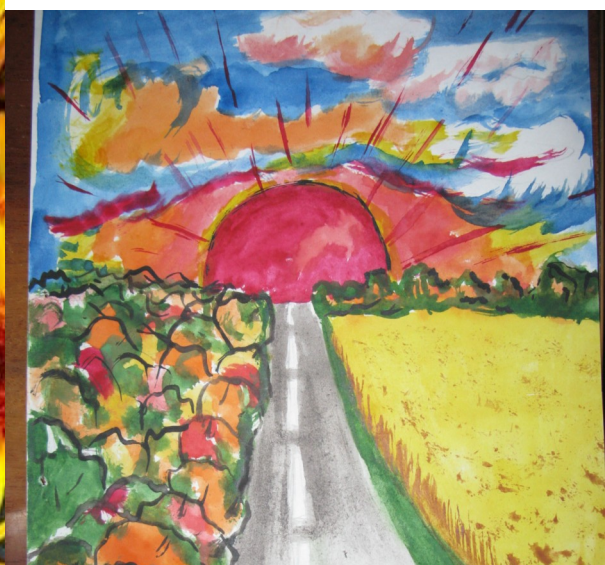
Дивнії перла виносить.

Таких цінителів книг завжди вистачало. І якщо хтось скаже, що їх все менше і менше, то це неправда. Зараз навіть з'явилася течія книголюбів під назвою «Буккросинг». Членами цієї організації може стати будь-хто. Для цього потрібно лише вірити, що у книги є душа і саме книга вибирає свого володаря, а не навпаки. Коли знаходиш книгу і тобі потрібна порада, то це саме книга прийшла тобі на допомогу. І прочитавши таку книгу, ти отримувеш відповідь на свої питання та підказку, як їх вирішити. Але таку книгу слід відпустити після того, як прочитав, щоб вона прийшла до того, кому потрібна. Для цього достатньо залишити її у парку,о магазині, або ще якомусь людному місці, і книга знайде свого читача, бо вона завжди торкається сердець людей.

Книги завжди будуть потрібні людині, і навіть Інтернет, який може дати відповідь на всі запитання, ніколи не зрівняється зі звичайною книгою. І прихильників книг завжди було і буде вдосталь, бо вони зберігають для людства чарівний світ добра й краси, можуть навчити великих тайн, окрилити мрію.

Євтушенко Олена Вікторівна,
вчитель інформатики
(авторські фото)

Наша дума, наша пісня – не вмере, не загине.

Уявіть собі нічне небо, Мільйонами зірок палахкотить воно, даруючи своє сяйво людям. Саме так із століття в століття освітлює людське життя народна пісня. Вона лине крізь віки, допомагаючи пережити години незгоди та випробувань, часи смутку та розчарувань. Вона цілющим бальзамом проливається в душі страждених, загоюючи людям радість. Вона сіє надію, з якої виростає віра у краще майбутнє Батьківщини.

Пісня – це грізна зброя, яку завжди брали із собою в похід славні сини України. З нею на вустах вони нищили ворога, оплакували загиблих братів своїх. На крилах пісні летіли вони в рідні краї із ворожого полону. Вона допомагала підвестися з колін, підіймаючи бойовий дух, вселяючи віру в перемогу.

Поступово відходять у небуття історичні події, особисті трагедії і радощі, але пісні, в яких вони оспівані, залишаються і продовжують радувати шанувальників народної пісні.

Кожна пісня, мені здається, виконує свою місію. Одна

розповідає про славні подвиги предків, їхні перемоги й поразки. Така пісня є джерелом знань. Вона не дає забути історію, наше коріння. Інша повідає про нещасливе кохання. Така пісня не дасть людині зачерствіти душею, навчить співпереживати, а, можливо, врятує від безглузкого вчинку, не дасть образити близьку людину. Комусь припаде до душі лірична пісня, яка надихне людину на добрі справи.

Іноді важко словами передати свої почуття, переживання. У таку хвилину допоможе пісня. Кого байдужим залишить чарівна мелодія і проникливі слова:

Ніч яка місячна, зоряна, ясна
Видно, хоч голки збирай...

А хто відмовиться послухати жартівливу пісню? Така пісня воістину є чудодійним еліксиром. Вона здатна не лише

поліпшити настрій, а навіть вилікувати хворобу. Українська народна пісня не залишає байдужими не лише українців, а й представників інших народів. Я помітила, що люди, які не володіють українською мовою, а іноді й зверхньо ставляться до неї, із задоволенням слухають наші пісні та ще й намагаються заспівати. Це, мабуть, найвища оцінка якості.

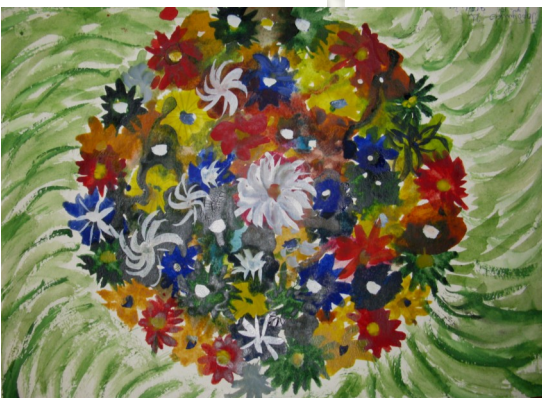
Говорять, що наша пісня – невмируще джерело, бездонна криниця. І справа не лише у тому, що науковці нарахували більше двохсот тисяч пісень, а у тому, що з народної пісні ми черпаємо найвищі почуття: любов до матері і Батьківщини, ненависть до ворогів і зрадників, наснагу в боротьбі за незалежність, відвагу та героїзм, людяність та безкорисливість. Мені здається, що якби мій народ позбавили пісні, то він би втратив життя. Ні, не буквально всі ми померли б, але те, що ми не були б українцями – це достеменно.

Отже, доки житиме наша пісня, доти житиме й наш народ!

Крилаті вирази

1. Вся ти еси, Україно,
Славою покрита,
Тяжким горем та сльозами,
Та кров ю полита!
І поки над білим світом
Світить сонце буде, -
Твої думи, твої пісні
Не забудуть люди. (Народна пісня "Ой Морозе, Морозенку")
2. Пісня до правди доходить. (Народне прислів'я)
3. Як заспівають, мов тебе на крила підіймають. (Народне прислів'я)
4. Нам приносить кожний день тисячі нових пісень. (Народне прислів'я)
5. Що в піснях співається, те в житті забувається. (Народне прислів'я)
6. Про нові дні складаємо нові пісні. (Народне прислів'я)

Кривуля Маргарита, учениця 11 – А класу
(Авторські малюнки)

Мова з уст поетів

Не бійтеся злетіти високо
У прагненні пізнати рідну мову.
Бо мова—то духовності крило,
То скарб безцінний рідного народу
Т.М. Положий

Рідна мова

Сію дитині в серденьку ласку.
Сійся-родися, ніжне “будь ласка”,
Вдячне “спасибі”, “Вибач” тремтливє, —
Слово у серці – як зернятко в ниві.
“Доброго ранку!”, “Світлої днини!” –
Щедро даруй ти людям, дитино!
Мова барвиста, мова багата,
Рідна і тепла, як батьківська хата.

В.Гринько

РІДНА МОВА

Велична, щедра і прекрасна мова,
Прозора й чиста, як гірська вода, —
То України мова барвінкова, —
Така багата й вічно молода.
Вона, як ніжна пісня колискова,
Заходить в серце й душу з ранніх літ,
Ця мова, наче пташка світанкова,
Що гордо лине в свій стрімкий політ.

Юлія Косинська

РІДНА МОВА

Мово рідна, слово рідне,
Хто вас забуває,
Той у грудях не серденько,
А лиш камінь має.

Як ту мову нам забути,
Котрою учила
Нас всіх ненька говорити,
Ненька наша мила.

У тій мові нам співали,
Нам казки казали,
У тій мові нам минувшість
Нашу відкривали.

От тому плекайте, діти,
Рідну свою мову,
Вчіться складно говорити
Своїм рідним словом.

С. Воробкевич

РІДНА МОВА

Розвивайся, звеселяйся, моя рідна мово,
У барвінки зодягайся, моє ширє слово.
Колосися житом в полі, пісню в оселі,
Щоб зростали наші діти мудрі і веселі.
Щоб на все життя з тобою ми запам'ятали,
Як з коліски дорогої мовоньку кохали.

Л. Забашта

РІДНА МОВА

Мова кожного народу
Неповторна і — своя;
В ній гримлять громи в негоду,
В тиші — трелі солов'я.
На своїй природній мові
І потоки гомонять;

Зелен-клени у діброві
По-кленовому шумлять.
Солов'їну, барвінкову,
Колосисту — на віки —
Українську рідну мову
В дар мені дали батьки.
Берегти її, плекати
Буду всюди й повсякчас,—
Бо ж єдина — так, як мати,—
Мова в кожного із нас!

Л. Забашта

Рідна мова

Шануємо і бережемо мову
За влучність і дотепність мудрих слів,
За правду і за щирости основу,
За милозвучний, ніжнотонний спів.

Не лиш за те, що ніжнокольорова,
Ласкава, ніби материнський спів,
А ще й тому, що наша рідна мова –
Це спадщина від предків і батьків.

А ще й тому, що люба Україна –
Для нас омріяний прекрасний рай.
І просто через те, що Батьківщина –
Це наш єдиний в світі рідний край.

Запам'ятай же кожний: знов й знову
Щоденно, як молитву повторяй:
«Клянусь любити вірно рідну мову
І наш єдиний в світі рідний край».

Ганна Черинь,
Харківська поетеса

Проби пера

Українська мова

Наша рідна мова
Мов квітка чарівна.
І кожне її слово
Нас тішить, надиха.

Поет складає вірші
З її прекрасних слів.
Ніде не має більше
На світі таких див.

А все тому, що мова -
Це думка українська.
І люди зможуть знову
Її спіймати близько.

А нам всім треба вчитись,
Нам треба її знати.
Вона всім знадобиться,
Щоб добре розмовляти.

Випускниця школи
Гасанова Айнуур

Слово про батьківщину

Співає в полі соловейко,
Цвіте калина край ріки,
І пахне мятою домівка,
Стають світлішими думки.

Поглянь в вікно,
І упізнаєш єдину матінку свою,
Ту, що з народження ти знаєш,
Що зветься Україною.

Випускниця школи
Круглова Оксана

Рідна мова

Рідна мова,
Люба мова,
Мова солов'їна
Ти, як річка,
Тихоплинна
Несеш мої мрії.
І день, і ніч по землі в'єшся,
Ти то плачеш, то смієшся,
По всій країні течеш
Всюди радість несеш.
Всюди чути тебе, мила,
Із тобою я щаслива.

Учениця 9-А класу
Кулішова Ксенія

До світлого майбутнього

Наче сонця промені ясні,
Нас зігравають українські твори.
У них поля жевріють золоті,
Країни нашої безкрайньої простори.
Мову нашу любіть, бережіть,
Співучу нашу українську мову.
Слова пісенні пам'ятайте й дорожіть,
Бо їх виспіває земля наша свята.
Бережіть нашу мову прекрасну,
Не дайте загинути їй,
Наше слово не зламне й незгасне
Буде жити у віках на землі.

Ми є. Були. І будем ми

Ми є. Були. І будем ми.
Й Вітчизна наша з нами.
Підхмарні гори і широкі степи -
Все це є нашими дарами.
О, браття! У нас має бути в серці
До Вітчизни світле почуття!
Любіть її! Любіть до смерті!
І захищайте ціною власного життя.
Вітчизна ніколи не вмирає
У чистих душах і серцях,
У тих, хто й досі пам'ятає,
Що його дідом славний був козак.
Вітчизну любіть й поважайте!
Вона у нас тільки одна!
Коли треба, завжди захищайте,
Бо без нас безпорадна вона.

Учень 11-А класу
Найда Віталій

Лютий - 2016

Засновник - викладацький колектив ХЗОШ №70

Редакція

Головний редактор - Козека Ірина Іванівна

Відповідальний редактор - Кривуля Маргарита

Літературний редактор - Третяк Лідія Олександрівна

Комп'ютерний дизайн - Євтушенко Олена Вікторівна

Керівник фотографії — Лозова Катерина Сергіївна

Оглядачі — Воронова Емілія, Гудзенко Катерина,
Максимченко Роман, Хохлова Анастасія, Рогожина Анастасія

Інтерв'ювери — Супрунова Валерія, Гриценко Олександра, Зайвая Тетяна

Если у тебя неравнодушное сердце, острый глаз и умелое перо, пиши и присылай материалы на почтовый ящик sch70@kharkivosvita.net.ua